

NEWSLETTER

JOKOAREN EUSKAL BEHATOKIA

2023ko urria

5. Zenbakia

Idoia Axpe Errehabilitazioan diren Arabako Jokalarien Elkarteko (ASAJER) lehendakaria da. Irabazi asmorik gabeko elkarte hori 1989an sortu zen, zorizko jokoen zaletasunak mendekotasuna garatu zuten pertsoneri laguntzeko. Psikologo honek 30 urte baino gehiagoko esperientzia du portaera-mendekotasunen bat duten pertsonen prebentzioan eta tratamenduan, eta, bereziki, jarreraren eta ausazko jokoen arloan lan egin du, erosketekin, Interneten erabilerarekin, bideojokoeekin eta sare sozialekin lotutako beste kasu batzuekin batera.

Errehabilitazioan dauden Arabako Jokalarien Elkartek (ASAJER) 30 urte baino gehiago daramatza joko problematikoaren prebentzioa eta kaltetutako pertsonen asistentzian lantzen. Zeintzuk dira, zure ustez, jokoa arazoak dituzten pertsonen laguntza bila dabiltzanean aurre egin behar dieten erronkarik esanguratsuenak?

Lehenengo erronka arazo bat duzula eta laguntza behar duzula onartzea da. Laguntza horren bilaketa, batzuetan, ez dute eragindako pertsonen egiten, beste pertsona batzuek baizik, hau da, familiakoek edo ingurukoek. Kontuan hartzea garrantzitsua da, arazo bat dagoenean, jokatzeari uztea ez dela soilik jokoa ez sartzea, aldatzea ere bada. Erronka handienetako bat da. Bestea bakarrik egitea zaila izan daitekeela da eta laguntza beharko duzula. Era berean, argi izan behar dugu zein unetan dauden kaltedunizazio-prozesuan fase batzuk daudela eta pertsona bat une horietako edozeinetan iritsi daitekeela eta modu desberdinetan lan egin behar dela, lanaren helburua desberdina izan dadila.

AURKIBIDEA

Elkarrizketa

Idoia Axpe, Errehabilitazioan diren Arabako Jokalarien Elkarteko (ASAJER) Zuzendaria .. 1

Berriak

Ertzaintzak lau lagun atxilotu ditu Bilbon eta Gasteizen, jokoa-aretoetan erruleta manipulatzegatik eta azken hilabeteetan 50.000 euro inguru irabazteagatik.....4
Estatuko ausazko jokoei eta apustuei buruzko txosten desberdinak argitaratu dira 4

Jokoaren adierazleak

Euskadiko Joko-aretoen eta Apustu-lokaen kopurua 5
Autodebekatuak..... 5
Euskadiko Apuestuen bilakaera. 6

Nola heltzen diezue erronka horiei ASAJERen?

Eguneroko lanarekin. Esperientziak lagundu egiten du, baina urteekin gauza berriak sortzen dira. Aurrez aurre dagoenetik online dagoenera gatoz, eta ez dakigu zer izango den gero. Tratamenduari dagokionez, batez ere, garrantzitsua da kontzientziazioa, pertsonak arazo bat dutela onartzea. Eta hau, batzuetan, ez da erraza. Adibidez, gaizki pasatu duten pertsonari entzun diezaiekete, zor asko dituztenei, arazo asko izan dituztenei... Jende asko ez da erabat identifikatzen, eta irudi horrek laguntza eskatzeko prozesua atzeratu dezake. Garrantzitsua da aldaketarako motibazioa lantzea. Prozesuaren zein unetan dauden baloratu beharko da, eta pertsona bakoitzarekin egingo den lana pertsonalizatu.

Zer zerbitzu eskaintzen dituzte elkartean birgaitze-prozesuan laguntzeko?

ASAJERen hiru psikologo eta gizarte-langile bat gara, eta esperientzia handia dugu jokoarekiko adikzioan, jokabide-adikzioetan eta prozesu terapeutikoan. Prozesuan, zati bat indibiduala da, eragindako pertsonak berak landu behar du, eta, gero, beste zati batean, ahal den guztietan, familia eta gertuko ingurunea inplikatzeko saiatzen gara.

Hasieran mistoak ziren laguntza-taldeekin lan egin genuen, baina, denborarekin, emakume-talde espezifiko bat sortzeko beharra sortu zitzaigun. Talde mistoan gai eta egoera batzuk ez zetozeela bat baloratu genuen. Emakumeek, "arazoak" hitz egiteko, beren osasuna, familia, nola sentitzen naizen, antsietateak, ondoezak eta abar jorratu behar dituzte.

Familiak ere beren laguntza-taldea dute, eta bertan, gertatzen zaiena eta egoera hori nola bizitzen ari diren landu dezakete. Arreta psikosozialeko "Biderako" programa ere badugu. Bertan, jolasaz gain, maila ekonomikoan, lanekoan, akademikoan, aisialdian, norberaren zaintzan eta abarretan gertatzen dena jorratzen dugu.

Azken urteotan online jokoak gora egin duenez, nola ari dira egokitzen prebentzio- eta tratamendu-ahaleginak jokoari lotutako erronka espezifikoak heltzeko?

Prebentzioari dagokionez, lehenik eta behin jendeak ulertu behar du ordutegi bat duen espazio batera sartetik gatozela, online jokoarekin jolastera, eguneko, orduko eta inguruabarreko edozein unetan. Bada kezka handia sortzen didan gai bat: lan-giroko adikzioen lana. Lehen, jokatu nahi zuenak joan behar zuen, adibidez ostalaritzako lokal batera, baina orain, lanean, kafe bat hartzen den bitartean, jokotzen edo jokoarekin lotutako gaiak ikusten egon daiteke.

2021ean kanpaina bat jarri genuen abian, eta Eusko Jaurlaritzako Joko eta Ikuskizun Zuzendaritzaren dirulaguntza batekin egin genuen: "Sarean jokatzeko dugunean, dena azkarragoa da". Garaia zen biztanleei azaltzeko etortzen den guztia oso azkarra dela eta dena berehala egiten dela, kontrola txikiagoa izan daitekeela.

Tratamenduari dagokionez, kontuan izan behar dugu online jokoarekin arazoak dituen pertsonak, gehienbat, bere eguneroko bizitzan erabili ohi dituen gailuen bidez egiten duela (ordenagailua, telefono mugikorra...), eta kasu batzuetan zaila izango dela ez erabiltzea. Horregatik, nola, noiz, erabili ahal izatea adostu beharko da. Robinson bezalako zerrendak hartuko ditugu kontuan, eragindako pertsonak izena eman ahal izan dezan publizitate komertziala iritsi ez dakion. Hala ere, zaila izaten da gai hori kontrolatzea; izan ere, sare sozial batzuetan informazioa, ausazko jokoaren publizitatea eta joko-espazioak iritsi dakizkieke, eta zailagoa da kontrolatzea. Dei horiei nola aurre egin ere ikasi beharko litzateke, eta ez horiei erantzun.

Autodebekua eta Fitxategi Eraginkorra bezalako baliabideak ere baditugu, ausazko jokorako eta apustuarentako eta kreditu azkarren orrialde jakin batzuetarako sarbidea bilatuz.

Hori guztia kanpo-kontrolari dagokio, eta helburua izango da kaltetuen pertsonen barne-kontrola lortzeko lan egitea.

JEBren azken txostenaren arabera, Euskadiko gazte gehienek jokatzeko ez duten arren, jokatzeko duten arazo gehiago dituzte, baina ba al dute gazteentzako programa espezifikorik?

2003an "Online Zurekin" aholkularitza zerbitzua jarri genuen martxan. Helburua 30 urtetik beherakoengana hurbiltzea zen, jokoaren erabilera, abusua eta mendekotasuna zer diren azaltzeko. Horretan sartzen ditugu bideojokoak eta teknologia berriak ere. Esparru horretan zer egin genezakeen ikustea erabaki genuen, eta familiaria eta eskolario aholkularitza eskaintzea, askotan ikus baitaitezke portaera jakin batzuk, nola lotu ez dakigunak.

Orain arte ez dugu gazteentzako berriazko tratamendu-programarik. Programa "orokorra" bertaratzen diren pertsonen egoerara egokitzen dugu. Bai, baloratzen ari gara biztanleria horri zuzendutako programa espezifiko bat abian jartzea, batez ere, batzuetan jende gaztea ez delako iristen pertsona zaharrago baten egoera berean, ezta hain narriadura handiarekin ere, eta, ziur aski, egin beharreko lana kontzientziazio handiagoa izango delako.

Garrantzitsua da hasieratik "ez diagnostikatzea", hau da, zuk hau duzu, hau zara, eta hau egin behar dugu. Ez, lehenengo eta behin zuk nola sentitzen zaren jakingo dugu, eta hortik aurrera, egiten ari zarenaz eta gertatzen ari zaizunaz zer pentsatzen duzun baloratuko dugu. Eta hortik abiatuta, egin beharreko lana planteatu.

Prebentzioaren arloan, garrantzitsua al da irabazi-asmorik gabeko elkarten eta erakunde publikoen arteko lankidetzak, joko arduratsuaren sustapenean aurrera egiteko?

Lankidetzak beti ona eta positiboa da, nahiz eta joko arduratsuaren kontuarekin zalantzak ditugun. Hala ere, egia da ez dugula inoiz joko debekatzearen alde egin. Orain joko- eta sarbide-kontrolerako aretoekin gertatzen dena aspaldi gertatu beharko zen.

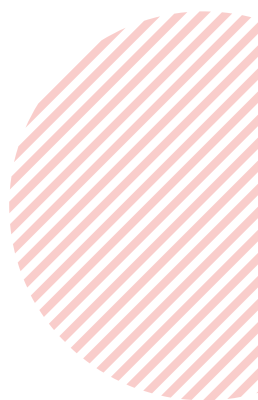
Duela 34 urte ez zitzaion baliorik ematen Prebentzioari, eta ASAJERek jarri zituen abian lehen kanpainak, imajinatuko duzuen bezala, jende kopuru txiki batengana iristen zirenak. Adingabeek ari ginen, gazteek, emakumeek (arriskutaldeak), joko konpultsiboaren arriskuez... Hiru hamarkada daramatzagu jendeak zer gertatzen den uler dezan. Lankidetzak garrantzitsua da herritarrengana irits daitezkeen eta ausazko jokoa eta horren problematikari buruzko informazioa (eta prestakuntza) eman dezaketen ekintzetan ados jarri ahal izateko. Interesgarria litzateke elkarrekin nola lan egin, zein mezua helarazi nahi dugun, nola egin dezakegun eta nola lagundu diezagukeen planteatzea.

Instituzioetan datu asko erabiltzen dituzte, eta, batzuetan, lana datu horien mende dago. Baina arazoak dituzten pertsonen ari gara, eta, ziurrenik, uste baino gehiago izango dira, jokoaren gaiarekin gauza bat gertatzen delako: ia inork ez duela esaten jokatzeko duenik, jokatzeko duten ala ez galderari nola erantzuten zaion kontuan hartuta.

Zer baliabide gomendatuko zenituzke joko-zeinu problematikoak goiz identifikatzeko eta laguntza eraginkorragoa bilatzeko?

Baliabideak liburuxkak edo webguneak izan daitezke, batez ere sarean aurki ditzakezunak, eta, horrekin batera, batzuetan, informazio askorekin joaten dira, baina batzuetan ez dakite nola kudeatu. Informazio asko dago, baina nola irakurri eta baloratu jakin behar da. Eta baita non bilatu ere. Guretzat, funtsezkoa da norbaitek "zerbait" dagoela pentsatzen duenean, ASAJER bezalako kolektiboetara joatea, lehen mailako arretara, eta Eusko Jaurlaritzako Joko eta Ikuskizun Zuzendaritzara deitzea. Informazioa lor dezakezu eta hortik abiatuta orientazioa emango dizugu.

Era berean, oso garrantzitsua da ikastetxeetan kontzientziatzea. Batzuetan, orientatzaileek beraiek deitzen digute esanez senide bat haiekin harremanetan jarri dela ulertzen ez duten zerbait ikusten ari direla eta zer egin dezaketen esateko. Guk material asko ditugu ASAJERen webgunean, eta profesional desberdinentzat lagungarri izan daitezke.

B E R R I A K

Ertzaintzak lau lagun atxilotu ditu Bilbon eta Gasteizen, joko-aretoetan erruletak manipulatzeko eta azken hilabeteetan 50.000 euro inguru irabazteko.

Arabako Ikerketa Kriminalerako Lurralde Zerbitzuak Gasteizen eta Bilbon joko-aretoetara sartzen zen pertsona-talde bat detektatu zuen. Ondoren, Ertzaintzaren Joko eta Ikuskizun Unitateak baieztatu zuen aurrekoak erruleta-mahaietan bakarrik jokatzeko zutela, eta mahai horietan, ondoren, zerga-bilketan desadostasunak sortzen zirela. Ertzaintzaren Ikerketa Kriminalerako Atal Nagusiko Ondare Taldeak jakin zuen desadostasun horiek hiru gizonak eta emakume batek sortzen zituzten erruleten manipulazioaren ondorio zirela.

Modus operandi delakoaren arabera, taldeko liderrak bola gelditzera behartzen zuten, alde aurretik apustu egin zuten zenbaki espezifikoen, lokaleko arduradunak engainatuz sariak kobratzeko. Hiru gizonak ibilgailu batean zihoazen, batek kanpoan zaintzen zuten, besteak barruan begiratzen zuten eta liderrak erruleta manipulatzeko irabazteko.

Estatuko ausazko jokoei eta apustuei buruzko txosten desberdinak argitaratu dira

Azken hilabeteetan, hainbat erakunde publiko eta pribatu aurkeztu dituzte Espainiako jokoaren sektorearekin lotutako azterlanak. Besteak beste, Kontsumo Ministerioaren 2022-2023 jokoaren prebalentzia-azterlana eta CEJUEGOren (Jokoaren Enpresa Kontseilua) Jokoa eta Gizartea txostena.

Lehenengoaren kasuan, nabarmentzekoa da biztanleen % 49,3k aitortu dutela jokatu dutela, eta loteriak dira prebalentzia handiena dutenak (% 97,2), ondoren apustuak daude (% 12,5). Jokoaren sektorean aldaketak gertatu diren arren, joko presentziala da nagusi oraindik ere.

CEJUEGOren txostenean, bestalde, normaltasunera itzuli dela baieztatzen da, pandemiak eragindako geldialdiaren ondoren. Hala, txostenean aipatzen da herritarren % 83,9k jokatu zuela noizbait. Era berean, 18 eta 75 urte bitarteko biztanleriaren % 0,3 arazo-egoeran dago.

CEJUEGOk 2023ko Jokoaren Urtekaria ere argitaratu du, Estatuko jokoaren sektoreko magnitude ekonomikoak erakusten dituena.

JOKOAREN ADIERAZLEAK

1 EUSKADIKO JOKO-ARETOEN ETA APUSTU-LOKALEN KOPURUA (2019-2022)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Joko-aretoak	170	178	206	210	210	209	209	209
Apustu-lokal gisa gaitutako joko-aretoak	40	40	37	35	34	34	32	22
Apustu-lokalak	26	28	34	33	34	33	32	30

Iturria: Joko eta Ikuskizun Zuzendaritzaren jarduera memoria

2015 eta 2019 bitartean, Euskadiko joko-aretoen kopuruak hazkunde nabarmena izan zuen, lau urtean 170 izatetik 210 izatera igaro baitzen. Hala ere, 2020tik aurrera, kopurua egonkortu egin da 209an. Aurrekoetatik, 22 apustu-lokal izateko baimenduta daude. Azken urteetan datu horrek pixkanaka behera egin duela garrantzitsua da nabarmentzea, 2021arekin alderatuta 10 lokal gutxiago jaitsi baitira.

Apustu-lokalen kasuan, horiek neurritzko igoera izan zuten 2019ra arte, eta gehienez 34 izan ziren. Orduetik aurrera, dagoen kopuruan uzkurdua bat garatu da.

2. AUTODEBEKATUAK

		22ko iraila	23ko iraila	Δ (2022- 2023)
Araba	Gizonak	227	429	89%
	Emakumeak	56	65	16%
	Guztiak	283	494	75%
Bizkaia	Gizonak	713	1312	84%
	Emakumeak	223	269	21%
	Guztiak	936	1581	69%
Gipuzkoa	Gizonak	324	553	71%
	Emakumeak	97	124	28%
	Guztiak	421	677	61%
Guztiak	Gizonak	1264	2294	81%
	Emakumeak	376	458	22%
	Guztiak	1640	2752	68%

Iturria: Joko eta Ikuskizun Zuzendaritza

Euskadin, autodebekatuen sisteman erregistratutako pertsonen kopuruak hazkunde nabarmena izan du azken urtean: 1.640 pertsona zeuden izena emanda eta 2.752 dira aurten, hau da, %68ko hazkundea delarik.

Lurraldeka, Arabak hazkunde nabarmena izan du (% 75), Bizkaiak (% 69) eta Gipuzkoak (% 61).

Bestalde, datuen arabera, gizonen eta emakumeen arteko bereizketa nabarmena da. Lehenek %81eko hazkundea izan dute, eta bereziki deigarria da Araban (%89).

JOKOAREN ADIERAZLEAK

3. EUSKADIKO APUSTUEN BILAKAERA (EUROTAN)

	2022ko 3H	2023ko 3H	Δ (2022- 2023)
Diru-bilketa	88.818.029	82.928.977,54	-6,6%
Garbia	12.309.342	12.413.348,51	0,8%

Iturria: Joko eta Ikuskizun Zuzendaritzaren jarduera memoria

2022ko hirugarren hiruhilekoan, 8 milioi apustu baino gehiago erregistratu ziren Euskadin (8.203.684 apustu zehazki). Aurten, aldiz, apustu horiek %5 baino zertxobait gehiago murriztu dira, 7.772.892 apustutan kokatu arte. Jaitsiera sektoreko negozio-bolumenean ere nabaritu da. Horrela, 88.818.029 eurotik 82.928.977 eurora igaro da bilketa. Kasu honetan, saldo negatiboa handiagoa da, % 7 ingurukoa baita (%6,6).

Dena den, 2022ko datuekin alderatuta, apustuen balio garbiak % 0,8ko igoera txikia izan du. Horrek berak adierazten du sariarekiko bilketa-ratioa jaitsi egin dela 2022ko hirugarren hiruhilekotik 2023kora.

Gehitu

jokoareneuskalbehatokia@euskadi.eus

zure helbide-libretara, Jokoaren Euskal
Behatokiaren berrikuntza guztiak jasotzeko.